

Nr 774

Av fru **Hamrin-Thorell m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 91, angående den framtida organisationen av upplysningsavdelningen vid statens institut för konsumentfrågor, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 947 i Andra kammaren)

Konsumentforskning och konsumentupplysning har länge varit eftersatta områden i vårt land. De motionsförslag — bl. a. från vårt håll — som under de senare åren framlagts i syfte att utbygga verksamheten i takt med konsumenternas krav i ett samhälle, där varumarknaden blir alltmer svåröverskådlig, har avslagits av riksdagen. Den nu framlagda propositionen (nr 91) inskränker sig till en utbyggnad av konsumentupplysningens resurser och är så till vida att hälsa med tillfredsställelse som den utgör ett första steg på vägen för att möta den moderna konsumentens krav.

Jämsides med upplysningsverksamheten måste forskningen byggas ut, eftersom det är på forskningsresultaten som upplysningen måste grundas. I detta avseende saknar man emellertid så gott som varje ansats till utbyggnad inom konsumentinstitutet. I propositionen avvisas de krav på personalförstärkning som statens institut för konsumentfrågor begärt. Av de 7 tjänster, som institutet föreslagit — 2 ingenjörer jämte 1 biträde på hushållsavdelningen, 1 konsulent jämte 1 biträde på livsmedelsavdelningen samt 1 ingenjör på respektive textilavdelningen och laboratoriet — upptas i propositionen endast 2 biträden. Mot denna personalförstärkning balanserar den nuvarande begränsade upplysningsverksamheten, varför frågan måste ställas, hur forskningsresultat skall kunna uppnås som svarar mot den föreslagna utökade upplysningsavdelningen. Detta även med hänsyn till att ett mera intimt samband förutses bli etablerat med andra hel- och halvstatliga institutioner vilka bedriver forskning på olika områden. De av konsumentinstitutet begärda tjänsterna bör inrättas fr. o. m. 1 juli 1964. Avlöningsanslaget bör i anledning härav uppräknas med 150 000 kr.

I betänkandet »Effektivare konsumentupplysning» framlades i januari 1964 (SOU 1964: 4) vissa förslag till en utökad och intensifierad upplysningsverksamhet på konsumentområdet. Den framlagda propositionen bygger i stort sett på dessa förslag. Enligt utredningens direktiv hade den dock endast att ta ställning till verksamheten inom den upplysningsavdelning

som är knuten till statens institut för konsumentfrågor. Vissa praktiska förslag som upptagits i propositionen kommer också att bredda och intensiviera upplysningen bland konsumenterna. Dessa har också vunnit allmän anslutning bland de remissorgan, som haft att yttra sig över betänkandet. En allmän uppfattning bland remissinstanserna torde dock råda om att förslaget vad beträffar administrationen endast kommer att bli ett provisorium med mycket begränsad livslängd. Den utökade konsumentupplysningen, som i snabb och populär form skall nå konsumenterna, föreslås nämligen fortfarande förlagd till en upplysningsavdelning, knuten direkt till statens institut för konsumentfrågor. Motivet är i främsta hand att de flesta forskningsresultaten fortfarande kommer därifrån. Dessa hänför sig så gott som uteslutande till varor och livsmedel som direkt berör hem och hushåll.

En betydande utvidgning av forskning på konsumtionsvaror, som är lika väsentlig för konsumenterna, blir i framtiden ofrånkomlig. Sådana varor som bilar, båtar, byggnadsmaterial, TV-apparater, fritidsartiklar m. m. utgör betydande kapitalutlägg för familjerna och måste därför bli föremål för både bearbetning och upplysningsverksamhet. Vid en rad av hel- och halvstatliga företag bedrivs redan nu dylik forskning. Resultaten härav måste i lika mån som de viktiga hem- och hushållsvarorna snabbt nå konsumenterna. Att under sådana förhållanden förlägga konsumentupplysningen ens som ett provisorium till ett enda statligt institut kan knappast anses rationellt och lämpligt. Risken för att vissa varor och konsumtionsområden får prioritetsrätt kan inte helt förbises. Ett provisorium av denna art tenderar alltså att fördröja det slutliga ställningstagandet. Övervägande skäl talar för att ett självständigt informationsinstitut bör upprättas, som kan spänna över större konsumtionsområden samt samordna resultaten från de olika forskningsorganen. Ett förslag om ett sådant institut bör föreläggas nästa års riksdag. Vi föreslår, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t begär förslag härom.

Statens institut för konsumentfrågor utger åtskilliga broschyrer och upplysande meddelanden, av vilka tidskriften »Råd och Rön» hör till de mest kända. Enligt propositionen skall en mera omfattande statlig konsumenttidskrift startas. Detta är en åtgärd till vilken man har anledning att ställa sig positiv. I propositionen ges emellertid en mycket diffus redogörelse för den planerade tidskriften. Det saknas uppgifter om såväl dess omfång som dess finansiering, arten av dess läsekrets och övriga uppgifter som kan läggas till grund för ett ställningstagande. De enda uppgifter som lämnas gäller bemanning av den planerade tidskriftens redaktion, och denna förefaller orealistisk, om man avser att skapa en modern tidskrift, som snabbt ger konsumenterna ett fullgott upplysningsmaterial. Säkrare material för bedömning av denna tidskrift anser vi vara ofrånkomligt. Vi hemställer, att dylikt framlägges till nästa års riksdag i samband med informationsinstitutens utformning.

I avvaktan på tillkomsten av en ny konsumenttidsskrift baserad på mera omsorgsfullt förarbete bör konsumentinstitutets hittillsvarande tidskrift »Råd och Rön» fortsätta att utkomma. Inrättandet av den i propositionen föreslagna redaktionen bör då anstå. Medel behöves därför inte nu för de av föredragande statsrådet för detta ändamål föreslagna nya tjänsterna. Medelsbehovet för nästa budgetår kan av denna anledning nedräknas med 200 000 kr.

I konsumentupplysningsutredningen ingick olika förslag för att i större utsträckning än hittills sprida konsumentupplysning på olika vägar — genom folkbildnings- och kvinnoorganisationer, skolundervisningen, utställningar, press, radio och TV. Till de vägar som måste anlitas hör också personlig upplysning och rådgivande verksamhet, som enligt förslaget skulle ordnas även vid lokala upplysningsställen ute i landet. Göteborg, Malmö och Umeå skulle därvid komma i första hand. Propositionen upptar dock inte någon av dessa lokala centraler. Enligt vår uppfattning skulle de föreslagna lokala upplysningsställena utanför Stockholm vara av stort värde för effektivare upplysningsverksamhet. Ute i landet är exempelvis utställningar engångsföreteelser, varjämte staben av föredragshållare i konsumentupplysning är betydligt mer begränsad. Vi föreslår därför, att de i utredningen upptagna lokala upplysningsställena i Göteborg, Malmö och Umeå upprättas. De bör såsom utredningen föreslagit kunna träda i funktion från och med ingången av 1965. De medel som för detta ändamål behöver anvisas uppgår till 90 000 kr. (halvt budgetår). Då ytterligare erfarenheter av denna rådgivningsverksamhet erhållits, torde tiden alltså vara inne att utbygga den. I samband därmed bör undersökas om inte lokala konsumentgrupper i stil med dem som bildats i England skulle kunna knytas till dessa centraler och bilda ett värdefullt komplement till rådgivningsverksamheten.

Med hänvisning till ovanstående hemställas,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts proposition nr 91 måtte

1. i enlighet med hemställan från statens institut för konsumentfrågor medgiva inrättande av följande tjänster fr. o. m. 1 juli 1964:

- a) på avdelningen för hushållsorganisationen
 - 1 förste avdelningsingenjör (Ae 25)
 - 1 ingenjör (Ae 19),
- b) på livsmedels- och kemisk-tekniska avdelningen
 - 1 konsulent (Ae 19),
- c) på textilavdelningen
 - 1 ingenjör (Ae 19),
- d) på laboratorieavdelningen
 - 1 ingenjör (Ae 21);

2. besluta medgiva att de av konsumentupplysningsutred-

ningen föreslagna upplysningscentralerna i Göteborg, Malmö och Umeå må inrättas fr. o. m. den 1 jan. 1965;

3. i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag om att ett från konsumentinstitutet fristående organ för ledning och samordning av den av staten bedrivna upplysningsverksamheten i konsumentfrågor framlägges och att i samband härmed framlägges nytt förslag till statlig konsumenttidskrift;

4. besluta att i avvaktan på tillkomsten av en ny, modern tidskrift i konsumentfrågor den av konsumentinstitutet hittills utgivna tidskriften »Råd och Rön» må utgivas tills vidare samt avslå Kungl. Maj:ts förslag vad avser inrättande av nya tjänster på redaktionen inom upplysningsavdelningen vid konsumentinstitutet;

5. i anledning av ovan angivna yrkanden anvisa 40 000 kronor under avlöningsanslaget till Statens institut för konsumentfrågor för budgetåret 1964/65 utöver vad Kungl. Maj:t föreslagit.

Stockholm den 17 april 1964

Ruth Hamrin-Thorell

Elvy Olsson

Axel J. Andersson

Gunnar Edström

Ingrid Segerstedt Wiberg

Nr 775

Av herr Lundström m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 96, angående inrättande av ett institut för nyttiggörande av forskningsresultat.

(Lika lydande med motion nr 951 i Andra kammaren)

Stockholm den 17 april 1964

Birger Lundström

Rudolf Boman

Axel J. Andersson

Ruth Hamrin-Thorell

Per Jacobsson

Nils B. Hansson